

„Serpentarius viginti quatuor stellis decoratus”

Baráti ajándék Farkas Gábor Farkasnak

Budapest, 2015

Kiss Farkas Gábor

„Venus domina anni”: 1526, Vénusz éve

1525 októberében még minden jel arra utalt, hogy 1526 Vénusz éve lesz, és béke köszönt a világra a nagy konjunkciók miatt. Amikor Nicolaus Shadkovius (Mikolaj z Szadka), a krakkói egyetem asztrológiaprofesszora az 1526. évre szóló *Judicium*ában¹ papírra vetette jóslatait, gondos számítások után arra jutott, hogy a csillagok csupa jót ígérnek. A gabonahozam bőséges lesz, a bányák árasztják majd az aranyat és a rezet, csak az ólom- és higanybányák termelése csappan majd meg. Ha háború lesz amiatt, mert a Mars a Saturnus és a Nap fölé lép, akkor az mindenképp tavasszal, a Kos jegyében fog bekövetkezni. „Emiatt jönni fog egy harcos férfi a Kos felosztásáról, akinek vezetésével nép nép ellen fékevesztett küzdelemben indul, és véres háborúban emészti egymást, mégpedig tavasszal.”² Hogy honnan érkezik vajon ez a harcos férfi? A csillagok ezt 1525 őszén még nem árulták el. Azonban szinte bizonyosnak tűnt, hogy Magyarországot nem fenyegeti a veszély. Ott a tavasz és a nyár csupa boldogságot ígért. Onnan származott sok diákja is (köztük egyik kedves tanítványa, Petrus de Varadino), emiatt egyáltalán nem bánta, hogy számításai főleg békét és gazdagságot jósoltak: „Magyarország igen gazdag lakói békésen és boldogan fogják a tavaszidőt eltölteni barátaik támogatásával és birtokaik gyarapításával. Nyáron aztán fel is magasztaltatnak nagy tisztességgel, mivel bölcsen intézték az állam és a hit ügyét. Ősszel a jól kezdett dolgaikban megbotlanak, mert háború akadályozza őket. Télen a javaik miatt házi perpatvart szítanak.”³

Shadkovius mester adott arra, hogy jóslatai igazak legyenek. Nem csak az időjárás, hanem a politikai és gazdasági prognózisai teljesülését is figyelemmel kísérte. A folyó évi *judicium*ból egy példányt mindig keze ügyében tartott, és ha úgy adódott, hogy beteljesült vagy megcáfolódott egy jóslata, feljegyezte a margóra. Elvégre minden tudomány arról ismerzik meg, hogy állításai ellenőrizhetők – ki venné komolyan az asztrológiát, ha nem lehetne rajta számonkérni jóslatait? Amikor azonban 1526 utolsó hónapjaiban Shadkovius mester szerkeszteni kezdte az 1527-re szóló jóslatokat, nem hagyhatta szó nélkül az 1526. augusztusi eseményeket. Egy évvel korábban kerek perec leírta, hogy Magyarországot nyáron nem érheti baj. Ő tévedett? Vagy a csillagok? Rövid gondolkodás után mindkét lehetőséget kizárta. Alighanem mégiscsak a magyarokkal volt a baj. És írni kezdte: „Magyarországról: Ha bármit is mondok az igen gazdag Magyar Királyságról, amely Isten engedelmével bűneink ostorának prédájául esett, sokaknak úgy tűnik majd, hogy csak szalmát csépelek és üresen fecsegek, és ha a jóslás mesterségéhez és lényegéhez elégséges lenne tudásom, e királyság inepcióját, azaz nativitását, amelyet egyedül Isten ismer, tudnom kellett volna. A Nyilas jegyéből és a Jupiter állapotából fogom felfejteni az általános megoldást, ahogy a többi királysággal kapcsolatban is. Mert amit az elmúlt nyárra mondtam, hogy [a magyarok] megdicsőülnek a keresztény közösséggel szembeni jótetteik miatt, bizonyosan valóra vált volna, ha azt ellenségeskedésükkel, és az engedetlenségük folytán támadt hirtelen harci támadásukon keresztül meg nem akadályozták volna. Mert az őszre megmondtam, hogy harci zűrzavar fogja akadályozni őket, amely mivel rossz volt, kétségtelenül bekövetkezett őszerintük is. Figyelj hát, hogy mind a jó, mind a bajjóslatokra előrelátóan és szorgalmasan fel kell készülni. Szánja meg a kegyelmes Isten a rajuk esett csapást, könyörüljön mindannyiunkon, és változtassa meg a keresztény fejedelmek lelkületét, akiknek erős védőfala lobbant most lángra.”⁴

1 *Judicium Cracouiense astronomicum Magistri Nicolai Shadkouiani vniuersalis studij Cracouiensis Astrologi ordinarij: super annum domini 1526*, Krakko, Vietor, 1525, példány: Krakko, Bibliotheca Jagellonica, jelzete: Cim. 96.

2 Uo., D1r.

3 Uo., D3r.

4 *Judicium astronomicum ad annum Dni. M. D. XXVII. Magistri Nicolai Shadkouiani celebris Crac. litterarij studij Astrologi*, Krakko, Vietor, 1526, 18r, példány: Krakko, Bibliotheca Jagellonica, jelzete: Cim. Qu. 4276. – A Jagelló-könyvtár *Judicium*-példányaiban részletes jegyzetek találhatóak; talán magától Shadkoviustól, akinek hagyatéka az egyetemre került.